

POLSTR jako wskaźnik istotny – decyzja KNF

Dr Tadeusz białek
Prezes Związku Banków Polskich

ISTOTNY WSKAŹNIK REFERENCYJNY

- ✓ Na mocy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/914 z dnia 7 maja 2025 r. wprowadzono zmiany w BMR.
- ✓ Zmiany w BMR miały na celu ograniczenie obowiązków nakładanych na administratorów niewiele znaczących wskaźników referencyjnych przez wyłączenie zastosowania postanowień BMR wobec nich (wyłączone są wybrane przepisy przez pryzmat tego, jaki jest rodzaj wskaźnika referencyjnego).
- ✓ W konsekwencji **postanowienia BMR mają zastosowanie do kluczowych wskaźników referencyjnych, istotnych wskaźników referencyjnych**, unijnych wskaźników referencyjnych transformacji klimatycznej i unijnych wskaźników referencyjnych dostosowanych do porozumienia paryskiego, a także do niektórych towarowych wskaźników referencyjnych.
- ✓ Jedna z **większych zmian dotyczyła „istotnych wskaźników referencyjnych”, w tym art. 24 BMR i art. 29 BMR.**

Kiedy wskaźnik referencyjny jest uznany za istotny?

Procedura uznania za istotny wskaźnik referencyjny została ukształtowana w art. 24 BMR. Przewiduje różne ścieżki uznania.

- ✓ Kiedy jest on wykorzystywany w Unii jako odniesienie dla umów i instrumentów finansowych o uśrednionej wartości wynoszącej **co najmniej 50 mld EUR**. (wskaźnik istotny o znaczeniu ogólnounijnym).

ALBO

- ✓ **Nie musi osiągać progu 50 mld EUR, ale** w ocenie krajowego organu nadzoru nie ma rynkowego zamiennika dla wskaźnika i **zaprzestanie jego publikacji miałoby negatywny wpływ na rynek**. Dodatkowo jest warunek, aby ten wskaźnik nie został już uznany za istotny w innym państwie członkowskim (wskaźnik istotny o znaczeniu lokalnym). *[to jest podstawa dla uznania POLSTR za istotny]*

ALBO

- ✓ **administrator wskaźnika złożył** do właściwego organu pisemny **wniosek** o wyznaczenie tego wskaźnika referencyjnego jako istotnego i wskaźnik jest stosowany w **umowach i instrumentach finansowych wynoszących co najmniej 20 mld EUR**.

PRZEBIEG PROCEDURY UZNANIA ZA ISTOTNY WSKAŹNIK REFERENCYJNY

Procedura z inicjatywy krajowego organu nadzoru

- Postępowanie inicjuje krajowy organ nadzoru (jeśli ocenia, że są spełnione warunki uznania za istotny).
- Organ konsultuje swoją propozycję z ESMA.
 - ✓ ESMA wydaje opinię w sprawie w terminie do 3 miesięcy.
 - ✓ W przypadku, gdy ESMA stwierdza, że wskaźnik spełnia przesłanki uznania za istotny w więcej niż jednym państwie członkowskim, to wtedy informuje organy tych państw członkowskich i muszą one między sobą ustalić kto wyda decyzję o wyznaczeniu istotnego wskaźnika referencyjnego.
- Organ krajowy przygotowuje projekt decyzji (projekt decyzji ma być skonsultowany z ESMA) o wyznaczeniu istotnego wskaźnika referencyjnego i powiadamia o tym administratora wskaźnika (w stosownych przypadkach inne organy nadzoru – jak wskaźnik mógłby być w kilku państwach istotny).
- Administrator ma 15 dni roboczych na przedstawienie uwag do projektu decyzji organu nadzoru. Organ nadzoru ma obowiązek poinformować o uwagach/spostrzeżeniach administratora ESMA oraz należycie je uwzględnić w ostatecznej decyzji.
- Po tych krokach następuje podjęcie ostatecznej decyzji przez krajowy organ nadzoru i niezwłoczne powiadomienie ESMA o tej decyzji oraz publikacja jej na stronie internetowej wraz z uzasadnieniem.

POLSTR jako istotny wskaźnik referencyjny

28 sierpnia 2026 r. na stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego zamieszczono komunikat o uznaniu POLSTR jako istotnego wskaźnika referencyjnego

- Komisja Nadzoru Finansowego **21 sierpnia 2026 roku wyznaczyła wskaźnik referencyjny POLSTR** (Polish Short Term Rate) jako istotny.
- Decyzja **dotyczy** także **całej Rodziny Indeksów Składanych POLSTR, tj. POLSTR 1M Stopy Składanej, POLSTR 3M Stopy Składanej, POLSTR 6M Stopy Składanej oraz POLSTR Indeksu Jednopodstawowego.**
- Decyzja podjęta w trybie art. 24 ust. 3 BMR została umotywowana znaczącym i negatywnym wpływem potencjalnego zaprzestania opracowywania wskaźnika referencyjnego POLSTR na integralność rynku finansowego w Polsce oraz brakiem odpowiednich rynkowych zastępczych wskaźników referencyjnych.
- Według stanu z 26 sierpnia 2026 roku łączna **skala stosowania** wskaźnika POLSTR na polskim rynku finansowym przekroczyła **18,5 mld EUR.**
- Wyznaczenie POLSTR jako istotnego wskaźnika referencyjnego oznacza, że **jego opracowywanie podlega wymaganiom rozporządzenia BMR oraz nadzorowi KNF.**
- **28 sierpnia 2026 r.** GPW Benchmark zaktualizowało Benchmark Statement dla POLSTR i wskazało, że jest to wskaźnik istotny w rozumieniu BMR.
- **2 września 2026 r.** GPW Benchmark zaktualizowało Benchmark Statement dla Rodziny Indeksów Składanych POLSTR („Komisja Nadzoru Finansowego wyznaczyła wskaźnik referencyjny POLSTR (Polish ShortTerm Rate) jako istotny wskaźnik referencyjny, wskazując jednocześnie, że decyzja dotyczy także całej Rodziny Indeksów Składanych POLSTR.”).

POLSTR jako istotny wskaźnik referencyjny – rejestr ESMA

- Zgodnie z BMR ESMA prowadzi publicznie dostępny rejestr wskaźników referencyjnych, w tym rejestr istotnych wskaźników referencyjnych (zgodnie z art. 36 BMR)
- W rejestrze wskaźników ujawniono **POLSTR, POLSTR 1M, 3M, 6M Stopa Składana oraz POLSTR CI (Indeks jednopodstawowy)** - wszystkie z oznaczeniem, że są to istotne wskaźniki referencyjne uznane na podstawie art. 24 ust 3 BMR.

Full name	ISIN code	Index Code	Administrator full name	Administrator country	Relevant authority	EU/EEA status	Endorsing entity full name	Endorsing entity LEI	Endorsing entity country	Endorsing entity contact	Comment
POLSTR 1M Compound Rate – 1-month pre-defined term	PL9999996413		GPW Benchmark S.A.	POLAND	Polish Financial Supervisory Commission (KNF) - PLKN	Authorisation under Art. 34					Significant benchmark under Art 24(3) BMR; https://www.knf.gov.pl/en?articleId=99522&p_id=19
POLSTR 3M Compound Rate – 3-month pre-defined term	PL9999996405		GPW Benchmark S.A.	POLAND	Polish Financial Supervisory Commission (KNF) - PLKN	Authorisation under Art. 34					Significant benchmark under Art 24(3) BMR; https://www.knf.gov.pl/en?articleId=99522&p_id=19
POLSTR 6M Compound Rate – 6-month pre-defined term	PL9999996397		GPW Benchmark S.A.	POLAND	Polish Financial Supervisory Commission (KNF) - PLKN	Authorisation under Art. 34					Significant benchmark under Art 24(3) BMR; https://www.knf.gov.pl/en?articleId=99522&p_id=19
POLSTR CI – POLSTR Compound Index with base date 4 January 2021	PL9999996389		GPW Benchmark S.A.	POLAND	Polish Financial Supervisory Commission (KNF) - PLKN	Authorisation under Art. 34					Significant benchmark under Art 24(3) BMR; https://www.knf.gov.pl/en?articleId=99522&p_id=19
POLSTR – Polish Short Term Rate	PL9999996421		GPW Benchmark S.A.	POLAND	Polish Financial Supervisory Commission (KNF) - PLKN	Authorisation under Art. 34					Significant benchmark under Art 24(3) BMR; https://www.knf.gov.pl/en?articleId=99522&p_id=19

Źródło: https://registers.esma.europa.eu/publication/searchRegister?core=esma_registers_bench_benchmarks

REFORMA WSKAŹNIKÓW REFERENCYJNYCH W POLSCE KOLEJNE KROKI

- Do końca roku trwa okres przejściowy kiedy nowe produkty w ofercie instytucji finansowych mogą opierać się o WIBOR i POLSTR.
- Od stycznia 2027 r. co do zasady **nie będzie można stosować WIBOR do nowych produktów** – zgodnie z postanowieniami umowy o stosowanie lub korzystanie ze wskaźników referencyjnych zawieranej z GPW Benchmark.
- W ostatnich miesiącach GPW Benchmark przedstawiło dwa aneksy do umowy o stosowanie.
- W **pierwszym aneksie do umowy o stosowanie wskaźników** wprowadzono zasadniczo **zakaz stosowania WIBOR do nowych umów i produktów finansowych** z pewnymi wyjątkami dedykowanymi instrumentom pochodnym. Aneks przewidywał także **zgode na stosowanie wskaźników do wykonywania już zawartych umów**.
- Ze względu na pojawiające się wątpliwości oraz kwestie krytyczne wymagające wprowadzenia dodatkowych wyjątków GPW Benchmark przygotował aneks nr 2 (aneks powinien być zawarty najpóźniej do końca roku przez podmioty stosujące).
 - Wprowadzono **wyłączenie** (od zakazu stosowania) **dla listów zastawnych**
 - Rozszerzono **wyłączenie** (od zakazu stosowania) **dla instrumentów pochodnych** – niezależnie od celu emisji
 - **Doprecyzowano definicję nowej umowy** i nowego produktu.
 - Dodano wyłączenie, że **dopuszczalnym będzie zawarcie umowy wynikającej z decyzji kredytowej** wydanej przed końcem 2026 r.

Rozwój produktów opartych o POLSTR

- Zgodnie z założeniami Mapy Drogowej jednym z kluczowych kamieni milowych jest emisja obligacji skarbu państwa opartych o POLSTR. Taka emisja miała się odbyć do końca 2025 r. Zgodnie z obecnym stanem prac w Ministerstwie Finansów pierwsza emisja obligacji skarbowych o oprocentowaniu zmiennym opartym o POLSTR odbyła się 21 listopada 2025 r. **Termin wykupu obligacji 25 września 2028 r. Oprocentowanie obligacji będzie zmienne i będzie odpowiadać wysokości stopy procentowej składanej obliczanej oddzielnie na każdy dzień roboczy okresu odsetkowego. Do wyliczania stopy procentowej składanej stosowany jest wskaźnik POLSTR Indeks Jednopodstawowy. Od marca 2026 wszystkie nowe emisje skarbu państwa odwołują się do POLSTR.**
- W listopadzie 2025 Pekao SA poinformował o uruchomieniu pierwszego w Polsce kredytu oparty na wskaźniku POLSTR. Jest to **kredyt w rachunku bieżącym oparty na nowym wskaźniku referencyjnym POLSTR. Nowy produkt jest skierowany do firm z segmentu MŚP oraz korporacji. Kredyt oferuje oprocentowanie zmienne oparte na POLSTR 1M Stopa Składana, powiększone o marżę banku.** Oprocentowanie aktualizowane jest codziennie, co pozwala precyzyjnie odzwierciedlać warunki rynkowe oraz zwiększa przewidywalność kosztów finansowania.
- W sierpniu 2026 POLSTR został zastosowany w obligacjach wyemitowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego w ramach Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.
- Od września 2026 r. Bank PKO BP oferuje nowe kredyty hipoteczne o zmiennym oprocentowaniu opartym na wskaźniku referencyjnym z rodziny wskaźników POLSTR.

UPADEK tzw. „LINII SUWALSKIEJ”

Sąd Apelacyjny w Białymstoku utrzymał korzystny dla banku wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku. Powództwo kredytobiorców zostało więc prawomocnie oddalone (sygn. I ACa 790/24).

Ten sam sąd apelacyjny rozpoznaje również apelacje od wyroków Sądu Okręgowego w Suwałkach, gdzie zapadały rozstrzygnięcia kwestionujące umowy kredytów z WIBOR-em.

W ustnym uzasadnieniu wskazał, że:

- Oczekiwanie na odpowiedzi na wszystkie pytania prejudycjalne dotyczące WIBOR prowadziłoby do wieloletniego paraliżu postępowań. Wyrok TSUE w sprawie C-471/24 dostarczył wskazówek potrzebnych do rozstrzygnięcia tej sprawy.
- Bank wypełnił obowiązki informacyjne, a umowa spełnia wymogi przejrzystości wskazane przez TSUE. Postanowienia dotyczące oprocentowania określają główne świadczenie i są jednoznaczne. W ocenie sądu wyłącza to ich kontrolę pod kątem abuzywności na podstawie art. 385¹ § 1 k.c.
- Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił zasady wyznaczania WIBOR i funkcjonowania jego administratora, GPW Benchmark, w kontekście rozporządzenia BMR. Zarzuty kredytobiorców w tym zakresie były bezpodstawne.
 - Bank nie miał obowiązku informowania o szczegółowych zasadach wyznaczania WIBOR. Sposób pozyskania środków na finansowanie kredytu nie ma znaczenia dla podjęcia świadomej decyzji o zawarciu umowy. Sąd odwołał się tu również do wyroku TSUE.
- Bank prowadzi działalność zarobkową i może pobierać wynagrodzenie za udzielenie kredytu. Oprocentowanie będące sumą WIBOR i marży nie naruszało zasad uczciwości. Sąd przypomniał też, że przy zachowaniu wymogu przejrzystości ocena abuzywności nie obejmuje głównego przedmiotu umowy ani relacji wynagrodzenia do świadczenia wzajemnego (art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13).

WIBOR – aktualne statystyki

Statystyki stan na koniec lipca 26 r.:

Aktualnie w sądach toczy się **3841** spraw dot. WIBOR.

- **Wszystkie zapadłe 277 wyroków prawomocnych jest korzystne dla banków.**
- 585 wyroków nieprawomocnych jest korzystne dla banków, 10 wyroków nieprawomocnych niekorzystnych dot. klauzuli WIBOR+marża.
- Wbrew pojawiającym się informacjom nie mamy zatem do czynienia ze zmianą tendencji orzeczniczej.
- **Postępowania zabezpieczające niekorzystne dla banków są w dalszym ciągu uchylane w postępowaniu zażaleniovym** (ponad 94% rozstrzygnięć w II instancji jest korzystne dla banków).
- **Podobnie szeroko komentowane w mediach niekorzystne dla sektora bankowego są nieprawomocne i mało prawdopodobne jest utrzymanie ich w postępowaniu apelacyjnym:**
 - Sądy rozpatrujące sprawę nie do końca rozumieją specyfikę kształtowania wskaźnika WIBOR i obowiązków informacyjnych związanych z użyciem tego wskaźnika do ustalenia oprocentowania w umowie kredytu. Nie uwzględniają właściwie również wyroku w sprawie C-471/24.
 - Argumentacja pojawiająca się w uzasadnieniach jest zasadniczo tożsama dla spraw SO w Suwałkach.